

Paralimpik Oyunlarda Türkiye Başarısı

Vahdet Alaeddinoğlu¹

Fatih Kıyıcı²

Özet

Paralimpik Oyunlar, uluslararası anlamda engelli sporcuların birbirinden farklı spor dallarında yarıştıkları en üst seviyede organizasyonlardır. Savaşlarda yaralanan askerlerin rehabilitasyonu amacıyla başlayan organizasyon zamanla değişim yaşayarak daha ulvi amaçlara hizmet etmeye başlamıştır. Zaman içerisinde toplumun %14'ünü oluşturan engellilerin daha görünür olması amacıyla daha büyük kitlelere ulaşarak sportif anlamda en büyük organizasyonlardan biri oluşturulmuştur. Paralimpik oyunlar 1960 yılında başladığından bugüne kadar Olimpiyatların yapıldığı ülkede düzenlenmektedir.

Bu çalışmada amaç; 2024 yılında paralimpik oyunlarında Türkiye Paralimpik takımının en yüksek katımlı organizasyon olmasından ve en çok madalyanın alındığı organizasyon olmasından dolayı bu değişime etki eden faktörleri incelemektir. Bu araştırma Paralimpik Oyunlar sürecinde Türkiye'nin yıllara göre başarısı ve gelişim seviyesinin organizasyonlara göre nasıl bir değişim sergilediği literatür taraması yapılarak özgün bir derleme çalışması olacaktır. Oyunlarda gelişimi değerlendirmek amacıyla resmi web siteleri ve ilgili alan yazında ki akademik araştırmalardan yararlanılmıştır. 1992 yılından bu zamana kadar geçen sürede Türkiye olarak paralimpik oyunlarda nasıl bir değişim yaşadığını ve organizasyon olan 2024 Paris Olimpiyat oyunlarında elde edilen başarılı kazanımların Engelliler federasyonlarından alınarak engelli sporcuların spor federasyonlar tarafından çalıştırılmasıyla daha belirgin bir fark atılıp atılmadığına bakılmıştır. Sonuç olarak tarihi bir başarı gösteren Türkiye Paralimpik Takımının göstermiş olduğu başarı sadece madalya sıralaması ile sınırlı olmayıp oyunlarda ilk 10 sırada yer alan sporcularında bir sonraki organizasyonda başarılarının bu organizasyonda daha da belirgin bir başarı göstergesi olacaktır.

- 1 Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Erzurum, Türkiye.
<https://orcid.org/0000-0001-8432-0105>, v.alaeddinoglu@atauni.edu.tr
- 2 Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Erzurum, Türkiye.
<https://orcid.org/0000-0003-1982-3894>, fatihkiyici@gmail.com

GİRİŞ

Spor olgusu, insanoglunun var olduğu günden beri hayatının en büyük parçalarından biridir. Çünkü insan, doğal hayatta var olmaya çalışan insanın hayatta kalmaya çalışması için eğitimden başlayarak, antrenmanlarla avlara ve savaşlara hazırlanarak aynı zamanda sosyolojik olarak bir araya gelme ihtiyacından ortaya çıkan birçok faktörle spor egzersizleri yapma ihtiyacı duymuştur. İnsan doğası gereği fizyolojik, sosyolojik ve psikolojik olarak birçok faktörden ya direk ya da dolaylı olarak etkilenmektedir (Alaeddinoğlu & Kishalı , 2022). Zamanla sanayileşme ile birlikte ortaya çıkan boş zaman kavramının beraberinde eğitimler, eğlenceli organizasyonlara dönüşmeye başladı. Bu rekreasyonel faaliyetler aynı zamanda sosyolojik iyi oluş hareketini de birlikte geliştirmeye başladı. 1945 yılı ile birlikte 2. Dünya savaşı sonrası savaşta yaralanan askerlerin rehabilitasyon amacıyla başlayan çalışmalar zamanla olimpik bir harekete dönüşmüştür. Bu durum özellikle engellilerin görünürlüğünü sağlayan uluslararası bir boyuta taşınarak Paralimpik Oyunlar ismiyle yeni bir görünüme taşınmıştır.

Sportif temelleri M.Ö. 8. Yüzyılda Yunanistan'da başladığı bilinen Olimpiyat oyunları modern olarak 1896 yılında Pierre, baron de Coubertin tarafından tekrar anavatanında oynanmasının fikir babası ve uygulayıcısı olarak karşımıza çıkmıştır. Bu oyunlarda 14 ülke 241 sporcu 43 müsabakada mücadele etmiştir. Modern olimpiyatların etki gücü paralimpik oyunların da ortaya çıkmasında en etkili araçlardan biri olmuştur. Günümüz sporunda paralimpik oyunlar olimpiyat oyunlarıyla aynı önem sahip bir organizasyon olarak değer kazanmıştır. Paralimpik oyunlar her 4 yılda bir Olimpiyat oyunları sonrasında aynı ülkede sadece engel gruplarına bağlı olarak yarışmalar düzenlenmektedir. Engelliler spor tarihine baktığımız zaman diliminde 1870'li yıllara kadar uzanan bir tarihinin olduğu görülmektedir. Bu organizasyonlar içerisinde daha özelleştirilmiş spor dallarını içeren birtakım organizasyonlar yürütölmekteydi. 18 Ekim 1888 yılında Berlin Sağırılar Jimnastik Derneği (TTB) kurulmasıyla büyük bir gelişim sağlamıştır. Zamanla etki gücünü artıran dernek 1924 yılında Fransa, Paris'te Uluslararası Sessiz Oyunlarının gerçekleştirilmesiyle İşitme Engelliler Olimpiyat Oyunlarının temel alt yapısını oluşturmuştur (Kalkavan & Alaeddinoğlu, 2017).

Günümüz Paralimpik Oyunlarının temelinde ise 1948 yılında Dr. Lutwing tarafından organize edilen ve tekerlekli sandalyeye bağlı sporcuların katıldığı Stoke Mandeville Oyunları bulunmaktadır. Bu oyunlar 9 organizasyonu bağımsız olarak gerçekleştiren organizasyon kurulu son organizasyonunu Roma Olimpiyat Oyunlarının bitiminden hemen sonra gerçekleştirilmiştir. Son organizasyonun etki gücü dolayısıyla Olimpiyat Oyunlarıyla birlikte her

dört yılda bir düzenlenmeye başlamış oldu. Hem yaz hem de kış oyunları ile birlikte paralimpik oyunlar aynı tesislerde gerçekleştirilmektedir. 1988 Seul Olimpiyat Oyunları sonrası ilginin de görmesi dolayısıyla Uluslararası Paralimpik Oyunlar Komitesi (IPC) kurularak organizasyonları bu komite yürütmüştür. 2001 yılında düzenlenen Uluslararası Olimpiyat Komitesiyle Paralimpik Oyunlar Komitesi arasında ortak protokol ile resmîyette kabul görmüştür. Ancak seneler 1992'yi gösterdiğinde ise varılan bir anlaşmaya göre ise Yaz ve Kış oyunları arasında iki sene olarak değişiklik gerçekleştirilmiştir. Başlangıçta 16 sporcunun katılımıyla gerçekleştirilen organizasyon benzer organizasyonlara göre çok kısa sürede en yoğun katılımlı bir organizasyona dönüşmesi ve uluslararası boyutta değer kazanmasıyla birlikte organizasyonda ki spor dalları da büyük değişim göstermiştir. Bu değişimi görmek amacıyla oyunların tarihine de bakmak ve değişimin hangi boyutta gerçekleştiğini de görmek gerekmektedir. Kısaca bahsedeceğimiz oyunlar ve yıllara göre tarihindeki faktörleri de ele almamız gerekmektedir.

Bu çalışma ile Türkiye'nin de başarısını ele almak için oyunlar tarihi ile birlikte incelenmesi başarı ya da başarısızlıkların ele alınmasında büyük katkı sağlayacaktır. Tarihi bir gelişim değerlendirmesi olarak kabul edilecektir.

Stoke Mandeville Engelli Oyunları

Daha öncede bahsettiğimiz üzere Engelli bireylerin sportif faaliyetleri 18. Yüzyıl'a kadar uzanmaktadır. Ancak resmi kırılma ve uluslararası boyuta taşınması ise 1945 yılı Stoke Mandeville ile meydana gelmiştir. Özellikle 2. Dünya savaşı sonra ülkelerine dönen savaş gazilerinin tedavi sonrası nekahet dönemlerinde rehabilitasyon amacıyla sportif faaliyetlere yönelim sağlanmıştır. İngiliz devletinin sömürgeleriyle birlikte yapmayı planladığı organizasyon için de bir aracı olarak sportif faaliyetlerin yürütülmesi mecburi bir hal almıştır. Benzer bir organizasyon olan İngiliz Sömürge Devletler oyunları da aynı mantıkla yapılan sportif oyunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bahsedilen olaylar dolayısıyla dönemin İngiliz Hükümeti, Dr. Ludwig Guttman'a bu rehabilitasyon amacını taşıyarak bir organizasyon yapmasını talep etmiştir. Başlangıçta Okçuluk, Bilardo, Masa Tenisi ve Bowling gibi uygulanırlığı kolay olan spor dalları seçilerek askerlerin yarışmaları sağlanmıştır. Bireysel sporlardan sonra ise takım sporları da eklenerek geliştirilmesi sağlanmıştır. Bu sporlar; tekerlekli sandalye eskrim, polo, basketbol gibi ilgi duyulan spor dalları, tekerlekli sandalye mesafe yarışları, slalom yarışları, halter gibi spor dalları yer almıştır. İl yarışma Stoke Mandeville hastanesinin bahçesinde Londra Olimpiyatlarının başlangıç günü paralel olarak gerçekleştirilmiş 14 erkek ve 2 kadın sporcunun katılımıyla gerçekleştirilmiştir. O günden sonra oyunlar bu isimle adlandırılmıştır. Zamanla 6 hastanede tedavileri

süren 60 engelli sporcunun katılımıyla da katılım yelpazesi çok büyük bir genişleme görülmüştür. Ardından 1951 yılında ise 126 sporcunun katılımı talebi ile daha geniş kitlelere ulaşılmıştır. 1952’de Hollanda askerlerinin de katılımıyla uluslararası boyuta taşınmış ve adı Uluslararası Stoke Mandeville oyunlar olarak anılmıştır. 1954 yılında ise daha farklı ülkelerinde (Mısır, Pakistan, Portekiz ve Avustralya) katılımı ile boyut daha da farklılaşmıştır. Bu katılımın fazlalaşması ve katılım sayılarından dolayı Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından 1956 Melbourne Olimpiyat Oyunları esnasında organizasyon ekibine “Olimpik İdeal Hizmet Ödülü” verilerek uluslararası spor örgütlerince de tanınmasını sağlanmasında öncü rol oynamıştır. Bu ödül sonrası yapılan il organizasyona 360 sporcunun katılımı da projenin başarısını taçlandırmıştır. Stok Mandeville oyunlarının 9.sunun düzenlendiği sırada 1960 Roma Oyunlarına denk gelmesiyle birlik sadece savaş gazileri değil bütün engelli adaylarına açık olarak düzenlenmesiyle Paralimpik Oyunlar ismiyle aldandırılarak her Olimpiyat Oyunun yapıldığı şehirde oyunlardan sonra her 4 yılda bir gerçekleştirmiştir. Ve ilgili akreditasyon komiteleri kurularak engellilik durumlarına yarışmalara katılımları onaylamaları ile her engel grubuna yönelik yarışmalara katılımları sağlanmıştır.

1960 Paralimpik Yaz Oyunları

İlki 1960 yılında Roma’da düzenlenen Paralimpik Yaz Oyunları, olimpik hareket ve uluslararası arenada ilk görünür organizasyon niteliği taşımaktadır. 18-25 Eylül tarihleri arasında düzenlenen müsabakaları Paralimpik Oyunlar Komitesi değil Stoke Mandeville Oyunlar Komitesi organize edilmiştir. 400 sporcunun katılım gerçekleştirdiği organizasyonda 23 farklı ülke organizasyonda yer almıştır. Oyunlarda sadece omurilik felçlileri için sportif yarışma organizasyonu yapılmıştır. Oyunlarda yer alan sportif müsabaka spor dalları; Okçuluk, Atletizm, Dartchery, Snooker, Yüzme, Masa Tenisi, Tekerlekli Sandalye Basketbolu ve Tekerlekli Sandalye Eskrimi yer almıştır (Britannica, 2024).

Tablo 1: 1960 Roma Yaz Paralimpik Oyunları Madalya Sıralaması

Sıra	Ülke	Altın	Gümüş	Bronz	Toplam
1	 İtalya	29	29	24	82
2	 Birleşik Krallık	21	14	19	54
3	 Batı Almanya	15	6	9	30
4	 Avusturya	11	8	11	30
5	 ABD	11	7	7	25
6	 Norveç	9	3	4	16
7	 Fransa	4	3	1	8
8	 Avustralya	3	6	1	10
9	 Hollanda	3	5	0	8
10	 Malta	2	4	3	9
11	 Arjantin	2	3	2	5
12	 Rhodesia	2	1	2	5
13	 İrlanda	2	0	0	2
14	 İsviçre	1	3	0	4
15	 Belçika	1	1	1	3
16	 Finlandiya	1	0	0	1
Toplam		117	95	86	298

(Wikipedia, 2024)

Türkiye ilk Engelli Olimpiyat organizasyonuna katılım sağlamamıştır. Organizasyonun en kalabalık katılımı İtalya tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu geniş katılım madalya sıralamasını da etkilemiş ve oyunların fikir babası olan Birleşik Krallığını arka sırada bırakmıştır. Oyunların ikincisi olan 1964 Tokyo Paralimpik Oyunları organizasyonda ise 21 ülkeden 375 sporcu

katılım sağlamıştır. Tokyo’da düzenlenen organizasyonda Erkekler ve kadınlar 60 metre yarışlarına ilaveten dokuz farklı spor dalı daha eklenmiştir. İlk organizasyonda üçüncü sırada yer alan Amerika bu organizasyonda 123 madalya ile en başarılı ülke olması ve bu madalyanın 50 sinin altın olması da organizasyona damga vuran bir durum olmuştur (International Paralympics Committee-IPC, 2024). Ayrıca bu dönemin en önemli vurgularından biri de TV canlı yayınlarının da yer almasıydı. Oyunların küresel izlenmeye taşınması ve ilgi merkezine yerleşmesine neden oldu.

Tablo 2: 1964Tokyo Paralimpik Oyunlar Madalya Sıralaması

1	Amerika Birleşik Devletleri	50	41	32	123
2	Büyük Britanya	18	23	20	61
3	İtalya	14	15	16	45
4	Avustralya	12	11	7	30
5	Rhodesia	10	5	2	17
6	Güney Afrika	8	8	3	19
7	İsrail	7	3	11	21
8	Arjantin	6	15	16	37
9	Almanya	5	2	5	12
10	Hollanda	4	6	4	14
11	Fransa	4	2	5	11
12	Avusturya	4	1	7	12
13	Japonya	1	5	4	10
14	Belçika	1	0	2	3
15	İsviçre	0	1	0	1
16	Malta	0	0	2	2
17	İsveç	0	0	1	1
	Toplam	144	138	137	419

(IPC, 2024)

Bu organizasyon dünyada canlı olarak yayınlanan ilk organizasyon olma özelliği taşımaktadır. Bu oyunlarda ilk organizasyonun ev sahibi olan İtalya’nın üçüncü sıraya yer alması öneli bir durum olmuştur. Ayrıca Birleşik Krallığın ikincilik yerini koruması da bir başka durum olurken, Avusturya 4.lükten 12.liğe gerilemiştir. Ve ülkelerin bu organizasyona verdikleri önemde artış göstermiştir. Bir başka gelişim gösteren ülke ise İngiltere’nin sömürgesi olan Avustralya’nın ise 4.lüğe kadar yükselmesi de bir başka önemli konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra 2. Dünya

savaşında en çok gazi ve engelli bireye sahip olan Almanya ise 3.lükten 9.luğa kadar gerilemiştir. Ardından 1968 Olimpiyat Oyunları Meksika'da düzenlenmiş olsa da oyunların maaliyetinden dolayı paralimpik oyunları gerçekleştirmek istememiştir. Son anda İsrail oyunlar için talip olmuş 29 ülkeden 750 sporcunun katılımıyla gerçekleştirilmiştir (Gold, 2007). 1972 ve 76 Paralimpik Oyunlar Olimpiyat Oyunlarının yapıldığı şehirlerden farklı aynı ülkelerin şehirlerinde yapılmak zorunda kalmıştır. 72 Para Oyunları Almanya'nın Heidelberg kentinde organize edilmiştir. Oyunlara o zaman kadar yapılan en büyük katılım sağlanmıştır. 43 ülkeden 984 sporcunun katılımı oyunların etki gücünün ve ülkelerin temsiliyet boyutunun da arttığını göstermektedir. Ayrıca aynı dönemde oyunlara görme engelliler 10 mt. Sprint ve Golball oyunları gösteri sporu olarak eklenmiştir. 1976 Toronto Paralimpik Oyunlarında ise bir önceki organizasyona göre ülke sayısında azalma olsa da katılan sporcu sayısından dolayı en geniş katılım sağlanmıştır. 38 ülkeden 1657 sporcu 13 spor dalında müsabık olarak katılım sağlanmıştır. 76 Oyunlarının en büyük özelliği ise Hem Ampute hem de Görme Engelli sporcuların resmi olarak katılım sağladıkları bir organizasyon olmuştur. Bir önceki organizasyonda gösteri sporu olarak oynanan Golball spor dalı resmi müsabakalarda da yerini almıştır. Ayrıca Atıcılık sporları da organizasyona eklenmiş bedensel engelliler için voleybol spor dalı gösteri sporu olarak yerini almıştır. Yine bu oyunların bir başka özelliği oyunların canlı yayın ile tüm dünyada izlenebilir olmasıdır. 1980 Oyunları Rusya Moskova'da düzenlenmiştir. Ancak Rusya Paralimpik oyunları yapılması reddetmiştir. Bunun üzerine Hollanda'nın Arnhem şehrinde gerçekleştirilmiştir. Bu organizasyona hem ülke rekoru hem de sporcu rekoru kırılmış 42 ülkeden 1973 sporcu katılım gerçekleştirmiştir. Oyunların en önemli yönü ise bir önceki organizasyonda Voleybol spor dalı gösteri oyunu olmaktan çıkarak müsabaka programında yer aldı. Bu oyunların bir diğer önemli boyutu ise Serebral Palsi Engeline sahip bireylerinde organizasyona dahil edilmesiyle yarışma kategorisi dört engel grubu kategorisine ayrılmıştır. Oyunlar, Ampute, Görme, Tekerlekli Sandalye ve Serebral Palsili Engelleri olarak kategorize edilmiştir. Ayrıca oyunlar 12.000 seyirci ile izleyici rekoru kırılmıştır. 1984'te ise iki farklı oyun organize edilmiştir. Oyunların İngiltere de düzenlenmesinin en büyük nedeni oyunların yıl dönümü olmasından kaynaklanmaktadır. Paralimpik Oyunlar Amerika'nın New York şehrinde 45 ülkeden 1800 sporcu 18 spor dalında katılım sağlarken Stoke Mandeville 'de düzenlenen organizasyona ise 41 ülkeden 1100 Omurilik Zedeli Sporcu katılım sağlamıştır. Ayrıca 1980 Paralimpik Oyunlarında Boccia, futbol ve bisiklet spor dalı eklenmiştir. Bunun yanı sıra erkeler 1500 mt., kadınlarda ise 800 mt. Tekerlekli sandalye yarışları gösteri etkinliklerinde organize

edilmiştir. 1988 paralimpik Oyunları Güney Kore Seul'da düzenlenmiştir. Diğer organizasyonların aksine Yaz Olimpiyat Oyunlarının düzenlendiği şehirde ve tesislerde düzenlenen Paralimpik Oyunlar, oyunlar tarihinin en çok ilgi gören ikinci büyük organizasyonu olma özelliği taşımaktadır. Dünya üzerinde resmi olarak "Paralimpik" ifadesinin kullanıldığı ilk organizasyon olma özelliği taşımaktadır. Ayrıca bu organizasyon 60 ülkeden 3041 sporcunun katılımıyla katılım rekoru kırılmıştır. Judonun da eklenmesiyle 18 spor dalına ulaşılmıştır. Dahası Tekerlekli Sandalye Tenisi de gösteri sporu olarak karşımıza çıkmıştır.

TÜRKİYE VE PARALİMPİK OYUNLAR

Barcelona 1992 (03-14 Eylül)

Oyunlar tarihinin Türkiye açısından en önemli dönüm noktalarından bir 1992 Barcelona Olimpiyat Oyunlarına ilk defa katılım sağlamasıydı. Türkiye Para Yüzme sporcusu Mehmet Gürkan ile katılım sağlamıştır. Gürkan 3 farklı spor dalında ülkemizi temsil etmiştir. Ancak herhangi bir madalya sıralamasına giremeyen sporcu bir ilki aşarmış oldu. Ve tarihe geçecek bir adım atılmış oldu.

İspanya'nın Barcelona kentinde düzenlenen Paralimpik Oyunlar hem yerel hem de uluslararası arenada günlük canlı yayınlarla en iyi organizasyonlardan biri olmuştur. 16 spor dalında 2999 sporcunun katılımıyla 279 dünya, 486 Paralimpik rekorunun kırılmasıyla oyunların tarihi dönüm noktalarından biri olmuştur. Ayrıca IPC tarafından desteklenen son organizasyon olma özelliği taşımaktadır. Bundan sonraki süreçte ise Once Vakfı tarafından finanse edilmiş olacaktır. 16 Spor dalı içerisinde Para atletizm, okçuluk, bisiklet, 7'li futbol, judo, para powerlifting, atıcılık, para yüzme, goalball, masa tenisi, oturarak voleybol, halter, tekerlekli sandalye eskrim, tekerlekli sandalye ve tekerlekli sandalye tenis yer almıştır. Ayrıca oyunlar tarihinde en büyük izleyici kitlesi olan 65.000 kişi açılışı izlemiş ve biletlerin ücretsiz olmasından dolayı hem olimpiyatların hem de paralimpik oyunların izlenme rekorları kırılarak 1,5 milyon izleyiciye ulaşılmıştır.

Atalanta 1996 (16-25 Ağustos)

Türkiye Amerikanın Georgia Eyaletin Atalanta şehrinde yapılan 1996 Atalanta Paralimpic oyunlarına kota alma başarısı göstermemiştir. Ancak oyunlar sorunlarla başlayan bir organizasyon olma özelliği taşımıştır. Oyunların başlamasına 2 hafta kalana kadar organizasyona ortak bir kuruluş Shepherd Center ile APOC arasında koordinasyon eksikliği nedeniyle geçte olsa düzenlenme kararı alındı. B planı olarak tekrar ingiltereye alınma durumu bile ortaya çıkmıştır. Önceki organizasyonlara göre sönük geçen

oyunlar sponsorlardan alınan destekle yürütülmeye çalışılmıştır. Ancak oyunlar planlanan tarihlerde gerçekleştirilmiş ve Amerika Birleşik Devletleri 157 madalya, Avusturalya 106 madalya, Almanya ise 149 madalya ile üçüncü sırada yer alarak organizasyonu tamamlamıştır. Bunun yanı sıra oyunlara yeni devletlerde katılım sağlamıştır. Afganistan, Angola, Azerbaycan, Ermenistan, Bosna-Hersek, Bermuda, Makedonya, Honduras, Kırgızistan, Libya, Mauritius, Moldova, Katar, Suudi Arabistan, Sierra Leone, Ukrayna, Zambiya gibi 16 yeni ülke daha katılım sağlamıştır (wikipedia, 2024).

Sidney 2000 (18-29 Ekim)

Avusturalya'nın Sidney Kentinde düzenlenen Paralimpik Oyunlarda Türkiye tek sporcuyla temsil edilmiştir. Ancak herhangi bir madalya alınmadan geri dönmüştür. Ali Uzun'un katıldığı ikinci Para Olimpiyat olması adına önemli bir durum yaratan organizasyon ülkemiz adına çok iyi geçmeyen bir organizasyon olmuştur.

Yine bu organizasyon iki farklı komite tarafından yürütülmüş ve bu durum son kez yaşanmıştır. 18 farklı spor dalında 3801 sporcunun katılımıyla gerçekleştirildi. Oyunlarda 551 etkinlik düzenlenmiştir. Resmi organizasyon olarak 8.defa düzenlenerek sürekliliği olan bir organizasyon olma özelliği taşımıştır. 92 oyunlarından bu zaman kadar hem olimpiyat oyunları hem de para oyunların aynı şehirde yapıldığı ilk organizasyon olma özelliği taşımaktadır. Ayrıca Kuzey yarım küre dışında güney yarım kürede düzenlenen ilk organizasyon özelliği de taşımaktadır. Ayrıca diğer organizasyonlardan farklı olarak ilk defa Avusturalya hem ev sahibi olmanın verdiği avantaj hem de nitelikli çalışmalarla 286 sporcu ile katılım sağlayarak 63 altın, 39 gümüş, 47 bronz ile toplamda 149 madalya alarak 2000 Sidney Paralimpik Oyunların birincisi olmuştur. İkinciliği 131 madalya ile Büyük Britanya, üçüncülüğü Kanda 96 madalya ile tamamlamıştır. Bu oyunların bir diğer özelliği ise İspanya ve Çin'in de ilk altıda yer almasıdır. Bunun yanı sıra Barbados, Benin, Kamboçya, El Salvador, Laos, Lübnan, Lesoto, Madagaskar, Mali, Moritanya, Moğolistan, Filistin, Ruanda, Samao, Türkmenistan, Vanuatu ve Vietnam ilk defa katılım sağlayarak organizasyonun nedenli büyüdüğünü göstermektedir.

Atina 2004 Paralimpik Oyunları (17-28 Eylül)

Türkiye açısından oyunlar tarihinin dönüm noktası 2004 yılında Atina'da düzenlenen Paralimpik Oyunları olmuştur. Tarihimizde ilk defa 8 sporcuyla kota alarak katılım sağladığımız organizasyonda Türkiye'yi Muharrem Korhan Yamaç SH1 Kategorisinde Karışık 25mt. ve 50 mt. Tabanca, Muhiddin Cemiloğlu SH1 kategorisinde Karma 50 mt. Tüfek, Ömer

Çantay T54 kategorisinde 100 mt., ve maraton, Murat Ceylan ve Turan Mutlu Halter 60 kg, 48 kg., İsmet Ayık S10 kategorisinde 100 mt. Sırtüstü, Ali Uzun S8 kategorisinde 100 mt. Sırtüstü, Neslihan Kavas ise Masa Tenisi branşında temsil etmişlerdir. Özellikle oyunlarda Türkiye adına iki madalya alan Türk sporcu Muharrem Korhan Yamaç atıcılığın iki disiplininde de madalya ülke tarihine geçmiştir. Diğer bir yarışma dalı olan Erkekler 10mt. Havalı Tabanca kategorisinde ise oyunlar 4.lüğünü almaya hak kazanmıştır. Eğer bu daldan da madalya alabilseydi oyunlar tarihine altın harflerle yazılacak bir başarıya imza atmış olacaktı. Atletizm de ülkemizi temsil eden Ömer Çantay ise T54 kategorisinde 100 mt. Maraton yarışmasında aldığı kota sonrasında kendi kişisel en iyi derecesini alarak oyunlarda 2:06:02 ile 29. olarak oyunları bitirmiştir. Ayrıca halter spor dalında ülkeyi temsil eden 60 kiloda Murat Ceylan ilk tur elemesini geçemeyerek elenmiş, Turan Mutlu ise 48 kiloda yarıştığı müsabakada toplamda 125 kg kaldırarak oyunları 8. sırada tamamlamıştır. Oyunların bir diğer spor dalı olan yüzme branşında ise S10 kategorisinde İsmet Ayık 100 mt sırtüstü 1:12:95 derecesi ile oyunları 16. Olarak tamamlamıştır. Üçüncü defa Paralimpik Oyunlarda ülkemizi temsil eden Ali Uzun ise kendi kişisel en iyi derecesini alarak S8 kategorisinde 100 mt sırtüstü yarışmasında 1:22:53 ile çeyrek finalde elenerek oyunları 11.lik bitirmiştir. Diğer bir sporcu ise Neslihan Kavas Kadınlar Masa Tenisi müsabakalarında eleme müsabakalarına kadar ilerlemiş ve Fransız sporcuya 3-1 yenilerek müsabakadan elenmek durumunda kalmıştır.

Atina Paralimpik oyunlarına 135 ülkeden 3749 Para Sporcu katılım sağlamıştır. Bu sporcuların 2600'ü erkek, 1149'u kadın sporcu katılım sağladı. 19 spor dalının 519 madalya için müsabakalar düzenlendi. Ayrıca bu oyunlarda Judo ve Oturarak Kadın Voleybol spor dalları da eklenmesi adına bir ilk olmuştur. Bunun yanı sıra Çin tarihinde ilk defa oyunların madalya rekorunu kırarak Amerika'ya karşı üstünlüğünü sağladı (paralympic.org, 2024). Atina paralimpik oyunlarının bir diğer dipnot uyarısı ise 304 dünya rekoru 448'i ise oyunlar rekoru olmak üzere rekorların oyunları olarak karşımıza çıkmaktadır. Dahası oyunları izleyen seyircilerin rekorunu da kırması bu oyunlar açısından tarihe geçecek bir not düşünülmüştür.

Oyunların şüphesiz en üstün performansı ise Japon sporcu Mayumi Narita 7 altın bir bronz madalya ile oyunlar tarihine damga vurması en önemli olaylardan biridir. Ayrıca Kanadalı Tekerlekli sporcu Chantal Peticlerc ise beş altın madalya kazanması da tarihe geçen bir başarı olmuştur.

2008 Pekin Paralimpik Oyunları (6-7 Eylül)

2008 yılında Çin'in Başkenti Pekin'de düzenlenen oyunlar 6-17 Eylül tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. 147 ülkenin katılım sağladığı oyunlar

4200 sporcu katılım sağlamıştır. Türkiye 16 sporcu ile katılım sağlamıştır. Oyunlarda Türkiye 1 altın 1 bronz madalya almıştır.

Türkiye Atletizm, Atıcılık, Masa Tenisi, Halter, Tekerlekli Sandalye Tenisi, Judo branşlarında katılım sağladığı oyunlarda tek altın madalyasını Okçuluk spor dalında yarışan Gizem Girişmen almıştır. Masa Tenis spor dalında ise Neslihan Kavas ise oyunlarda bronz madalya sahibi olmuştur (Türkiye Milli Paralimpik Komitesi, 2024).

Oyunların rekoru bir önceki oyunda olduğu gibi Çin’li sporcular kazanmıştır. Çin 89 madalya, Büyük Britanya 42, Amerika 36, Ukrayna 24 madalya ile ilk dört sıralamayı almıştır.

2012 Londra Paralimpik Oyunları (29 Ağustos – 9 Eylül)

2012 yılında İngiltere Londra’da düzenlenen 14. Paralimpik oyunlarına 20 spor dalında 150 ülkeden 4200 sporcu katılmıştır. Türkiye bu oyunlara o zaman kadar ki en büyük katılımını sağladı. 67 sporcu Türkiye’yi temsilen katılım sağlamıştır. Atıcılık, Atletizm, Tekerlekli Sandalye Basketbol, Görme Engelliler Futsal 5-A Side, Okçuluk, Halter, Yüzme, Masa Tenisi, Judo, Goalball spor dallarında ülkeyi temsil etmiştir. Türkiye 1’i altın, 5 gümüş, 4 bronz toplamda 10 madalya ile organizasyonu 43. olarak tamamlamıştır.

Halter Spor dalında oyunlar rekoru kıran 40 kg Nazmiye Muslu 1. Olmuştur. Çiğdem Dede Halter spor dalında 44 kg’da 2. olarak gümüş madalya almıştır. Özlem Becerikli 56 kg. da 3. Olarak madalya almıştır. Korhan Yamaç 10 mt. Havalı Tabanca SH1 kategorisinde 2. olarak atıcılık spor dalında 2. olarak gümüş madalya almıştır. Nazan Akın Judo dalında 70 kg. 2. olarak gümüş madalya alarak oyunları tamamlamıştır. Bir önceki oyunların ikincisi olan Neslihan Kavas Masa Tenisi spor dalında 2. olarak oyunları tamamlamıştır. Masa Tenisi Takım yarışmasında ise Neslihan Kavas, Kübra Öçsoy, Ümran Ertiş kadın takımlarda 2. olarak tamamlamıştır. Doğan Hancı Okçuluk spor dalında Erkekler bireysel spor dalında 3. olarak bronz madalya almıştır. Bunun yanı sıra Abdullah Aydoğdu, Hüseyin Alkan, Mehmet Cesur, Tekin Okan Düzgün, Tuncay Karakaya, Yusuf Uçar’dan oluşan Golball erkekler turnuvasında 3. olarak madalya almıştır. Duygu Çete ise Judo spor dalında Kadınlar 57 kg.’ da 3. olarak madalya kazanmıştır.

2012 oyunları genel olarak Türkiye açısından başarılı geçmiş ve oyunlara yoğun katılımın sonucu olarak başarılı bir ilk turnuva olarak kayıtlara geçmiştir.

2016 Rio De Janeiro (7-18 Eylül)

Brezilya'nın Rio De Janeiro şehrinde düzenlenen oyunlara 160 ülkeden 4350 sporcu katılım sağlamıştır. Türkiye organizasyona 81 sporcuyla katılım sağlamıştır. Organizasyona ilk defa mülteci sporcuların da katılımı organizasyonun küresel anlamda kapsayıcılığını artırmış olarak görülmektedir. Kano ve triatlon spor dalları da paralimpik oyunlara dahil edilmiştir. Ayrıca 220 dünya rekoru 432 paralimpik oyunlar rekoru kırılarak tarihe geçmiş bir organizasyon olmuştur. 22 spor dalında müsabakalara katılan sporcular 528 madalya için büyük mücadeleler vermiştir. Organizasyona katılan ülkelerin %50 si madalya kazanma başarısı göstermiştir. Dahası bu oyunlarda kadın sporcuların katılım düzeyinin de fazla olması tarihini en fazla katılımının olması da tarihe geçmiş bir durumdur.

Türkiye'nin yoğun katılım sağladığı organizasyonu 3 altın 1 gümüş 5 bronz olmak üzere 9 madalya ile tamamlamıştır. Golball erkek ve kadın takımlarımız, Tekerlekli Sandalye Basketbol, B1 Görme Engelli Futbol takımlarımızın yanı sıra bireysel sporcuların başarılı sonuçlarıyla tamamlanmıştır. Görme Engelli Judo sporcusu Ecem Taşın 3. Olarak tarihe geçmiştir. Ayrıca tarihinde Atıcılık takımı 10 mt tabanca dalında Bronz madalya kazanarak tarihe geçmiştir. 2012 yılının en başarılı sporcusu olan Nazmiye Muratlı tekrar rekor kırarak Halter spor dalında üst üste madalya alan özel sporcu olarak tarihe geçmiştir. Paralimpik oyunların en küçük sporcularından biri olan Parayüzme sporcusu 50 mt Kelebek yarışında finale kalarak tarihe geçmiştir. Diğer bir görme engelli Judo sporcusu olan Mesme Taşbağ bronz madalya alarak Judo spor dalında en büyük başarılarından birini aldı.

Masa Tenisi Sporcuları Kübra Korkut ve Abdullah Öztürk final müsabakalarına katılım gösterdi. Abdullah Öztürk Çinli rakibini yenerek Altın madalya kazanmış, Kübra ise gümüş madalya kazanmıştır. Atletizm spor dalında ise Görme engelli para atlet Semih Deniz 1500 mt. Yarışında bronz madalya kazanmıştır. Kılavuz atlet Muhammed Emin Tan nezaretinde koşan sporcu başarı ile organizasyonu tamamlamıştır. Abdullah ve Ali Öztürk kardeşlerden oluşan 4. Class takımı da bronz madalya kazanarak büyük bir başarı daha göstermiştir.

Golball Kadın Milli takımı ise tarihinde ilk defa birinci olarak altın madalya almıştır. Ayrıca madalya alan sporcuların yanı sıra ilk dört, beş ve altıncı sırada yer alan sporcuların bir sonraki organizasyon için büyük umut olmuştur. Özellikle Masa tenisi sporcusu Nesim Turan'ın oyunları küçük farkla dördüncü olarak tamamlaması para atlet Hamide Kurt atletizmde hem final koşması hem de dördüncü olması, yüzme spor dalında ise 13 yaşındaki

sporcu Sevilay Öztürk ve Beytullah Eroğlu'nun dördüncülüğü de bir sonraki olimpiik oyun için ülke adına büyük kazanımlar sağlamıştır.

Şüphesiz tüm oyunlar tarihinde başarılarından bahsedilirken aynı zamanda Rio Paralimpik oyunlarının da olumsuz tarihi olayları da söz konusudur. 37 yaşındaki atlet Marieke Vervoort ötenazi kararı alması, 48 yaşındaki İranlı sporcu Bahman Golbarnezhad yarışma esnasında hayatını kaybetmesi oyunlara damga vuran olaylardan olmuştur (Türkiye Milli Paralimpik Komitesi, 2024).

2020 Tokyo (24 Ağustos – 5 Eylül)

22 Ağustos – 5 Eylül tarihleri arasında Japonya'nın Tokyo kentinde düzenlenen oyunlar, 22 spor branşında 539 yarışma düzenlenmiştir. Organizasyona 4403 sporcu katılım sağlamıştır. Oyunlara Para-Taekvondo spor dalı eklenmiştir. Ancak oyunlar bütün dünyayı etkisi altına alan Covid 19 Pandemi etkisi altında kalmış bir yıl ertelemeli olarak gerçekleştirildi. Bir önceki organizasyonun benzer katılım sayıları gerçekleştirildi.

Türkiye 87 sporcuyla katılım sağlamıştır. Türkiye 2 altın, 4 gümüş 9 bronz toplamda 15 madalya alarak oyunları 42 sırada tamamlamıştır. Bir önceki oyunların altın madalyalı sporcusu Masa Tenisi sporcusu tekrar birincilik kürsüsünde yer alan Abdullah Öztürk ikinci olimpiik başarısını göstermiştir. Yine bir önceki yılın altın madalyalı Golball takımı da kürsünün ilk sırasında tekrar yer almıştır. Golball takımında yer alan Fatma Gül Güler, Reyhan Yılmaz, Secda Altunoluk, Şeydanur Kaplan, Kader Çelik ve Sevda Altunoluk sporcular bir sonraki organizasyon adına da büyük umutlar vadetmişlerdir.

Türkiye'ye gümüş madalya getiren parataekvondo sporcusu Meryem Betül Çavdar ikincilik kürsüsünde yer almıştır. Atıcılık spor dalında ise Ayşegül Pehlivanlar ikincilik kürsüsünde yer almıştır. Yine Türkiye'nin okçulukta ki ikinci madalyasını Nihat Türkmenoğlu kazanmıştır. Ayrıca Bülent Korkmaz ve Öznur Cüre'den oluşan karışık okçuluk takımı da ikinci olmuştur. Bronz madalyalarda ise Recep Çiftçi Judo spor dalında, Besra Duman Halter spor dalında, Nesim Turan Masa Tenisi 4 klasmanda, Ali Öztürk 5 klasmanında, Kübra Korkut 7 klasmanında, Judo spor dalında 57 kg. B1 sınıfında Zeynep Çelik, bir önceki oyunların dördüncü olan Sevilay Öztürk 50 mt. sırtüstü S5 klasmanında, dünya ve avrupa şampiyonu olan Bahattin Hekimoğlu okçuluk spor dalında ve son olarak Mahmut Bozteke ise Taekvondo 61 kg K44 sınıfında madalya kürsüsünde yer alarak organizasyon tarihine geçmiştir.

Organizasyona Türkiye 87 sporcuyla katılım sağlaması bir sonraki organizasyona daha başarılı adımlarla adım atılacağıının göstergesi olmuştur.

Spor dallarına göre sıralamaları değerlendirecek olursak;

Atıcılık spor dalında Kadınlar 10 mt havalı tabanca SH1 kategorisinde Aysel Özgan 8. Sırada yer almış ve küçük farkla organizasyondan elenmiştir. Yine Atıcılık karışık takımlarda Erhan Coşkuner 10 mt Air Rifle Prone SH1 7.sırada tamamlamıştır. Muharrem Korhan Yamaç ise 25 mt. Pistol SH1 kategorisinde 6.sırayı almıştır. Ayrıca Savaş Üstün 10 mt. Rifle Prone SH1 kategorisinde ise 9.sırada yer alması gelecek organizasyonlar için büyük umut vermiştir.

Atletizm spor dalında ise durum daha farklı ve daha fazla sporcunun 2024 Paralimpik oyunlarına gidileceğini göstermektedir. Erkekler 400 mt T12 kategorisinde Oğuz Akbulut 5. olması, Hakan Cira'nın erkekler 400 mt T13 kategorisinde 6. olması başarının gelecekte olacağını göstermiştir. Yine oyunların en dikkat çekici ismi olan Hamide Kurt'un üç farklı kategoride 100 mt T53 kategorisinde 5., 400 mt T53 kategorisinde 6., 800 mt T53 kategorisinde 5. olması da başarının gelecekte daha net görünür olacağını kanıtı olmuştur. Ayrıca diğer bir dikkat çeken sporcu Zübeyde Süpürgeci 100 mt T54 kategorisinde 7., 400 mt T54 kategorisinde 13., 800 mt T54 kategorisinde ise 8. olmuştur. Bunun yanı sıra paralimpik oyunların Atletizm spor dalının en zor branşlarından biri olan 1500 mt T11 kategorisinde ise 9. olması başarının diğer bir etki gücü olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca oyunlarda madalya kürsüsüne çıkamayan ancak gelecekte büyük başarılar getirecek sonuçlar alınmıştır. Kadınlar Gülle Atma F20 kategorisinde 9., Büşra Nur Tırtıklı Kadınlar disk atma F11 kategorisinde 6., Fatma Damla Altın Kadınlar Uzun Atlama T20 kategorisinde 7., Esra Bayrak'ın Kadınlar Uzun Atlama T20 kategorisinde 4. olması da gelecekte kürsüde yer alacak sporcu sayısının da artışı göstermektedir.

Badminton Spor dalında ise Emine Seçkin Tek Kadınlar WH2 kategorisinde zorlu maçlar sonrasında küçük sayı farklarıyla oyunların 4. olarak gelecekte kendisinden kürsü beklenen sporcular kategorisinde değerlendirilmiştir.

Judo spor dalında ise Ecem Taşın Kadınlar 48 kg oyunları 7.sırada tamamlamıştır. Bir diğer Kadınlar Judo 70 kg'da oyunları 5.sırada tamamlamıştır.

Masa Tenisi spor dalında ise Kadınlar Tek C10 kategorisinde Merve Cansu Demir oyunları 5.sırada yer alarak gelecekte büyük umutlar taşıdığı görülmüştür. Abdullah Öztürk, Ali Öztürk ve Nesim Turan'dan oluşan Class 4-5 kategorisi takım ise 5. olarak bir sonraki organizasyona başarı göstermeleri mümkün olacaktır. Ayrıca Nergis Altıntaş ve Hatice Duman'dan

oluşan Kadınlar Class 1-3 kategorisinde de oyunlarda alınan 5.lık, Class 9-10 kategorisinde Merve Cansu Demir, Neslihan Kavas, Kübra Korkut'tan oluşan takım Brezilya ile 1-2 lik bir zorlu müsabaka sonrası 5olarak gelecekte daha başarılı olacağını göstermiştir.

Halter spor dalında ise Abdullah Kayapınar Erkekler 49 kg'da 150 kg kaldırarak oyunları 5.sırada tamamlamıştır.

Taekvondo spor dalında ise Gamze Gürdal 58 kg kategorisinde oyunlar 5.liği de gelecekte daha başarılı sonuçlar alınacağını göstermiştir.

Yüzme spor dalında ise 200 mt serbest S5 kategorisinde küçük farklarla 2:46.62'lik derecesiyle oyunlar 5.liği almıştır. Yüzme spor dalında en büyük değişim bir sonraki oyunlarda kadınlar kategorisinde geleceği görülmektedir. Sümeyye Boyacı 50 mt Sırtüstü 2. Klasifikasyonda 43.94'lük derecesiyle 4.lük kazanmıştır. Yine oyunlar dikkat çekici ismi olan Sümeyye Boyacının 200 mt Serbest S5 kategorisinde de oyunlar 7.liğini kazanmıştır. Oyunlarda 50 mt Sırtüstü S5 kategorisinde olimpiyat 3.lüğü kazanan Sevilay Öztürk 50 mt Kelebek S5 kategorisinde 5.lık, 200 mt Serbest S5 kategorisinde ise oyunları 8.lık ile bitirmiştir. Oyunlara ilk defa katılım sağlamasına rağmen Elif İldem 50 mt Sırtüstü S2 kategorisinde 8.lık, 100 mt Sırtüstü S2 kategorisinde de kendi kişisel en iyi derecesini yaparak 8.lık kazanarak bir sonraki oyunlar için ülke adına çok büyük bir kazanım olmuştur. Bunun yanı sıra Sümeyye Boyacı, Sevilay Öztürk, Koral Berkin Kutlu ve Beytullah Eroğlu'ndan oluşan Karma Röle 20ptes kategorisinde ise 7.lık kazanarak sonraki oyunların bir başka kazanımı olmuştur.

Yukarıdan çıkan sonuçlara göre 2020 Japonya'nın Tokyo kentinde düzenlenen Paralimpik Oyunlarda alınan 9 madalyanın sıra farklı spor dallarında da alınan oyunların ilk 10 basamağında yer alması bir sonraki oyunlarda daha başarılı sonuçlar alınacağını işareti olarak görülebilmektedir. Ancak sürecin değişimi ve engelli spor dallarının değişimi ile ilgili spor federasyonlarına devri ile sporcuların daha fazla desteklenmesiyle başarının hem kalıcı olması hem de daha çok madalya ya geçişini sağlamış olacağını göstermiştir (Tübitak, 2024).

2024 Paris (28 Ağustos – 8 Eylül)

2024 yılında Fransa'nın Paris kentinde düzenlenen oyunlar planlana tarih olan 28 Ağustos – 8 Eylül tarihleri arasında düzenlenmiştir. 17.defa düzenlenen oyunlara 22 spor dalında 549 müsabaka düzenlenmiştir. 170 ülkeden 4.463 sporcu katılım gerçekleştirmiştir. Oyunların en çarpıcı olayları mülteci sporcuların yoğunluğu ve başarıları söz konusudur. 8 mülteci sporcunun katıldığı organizasyonda atletizm, halter, masa tenisi, tekvando,

triatlon ve eskrim spor dallarında yarışmalara katılım sağlamışlardır. Kadınlar paratekvando K44-47 kg kategorisinde spor dalında yarışan Khudadadi kürsüde yer almıştır. Ayrıca Para Atletizm T11 400 mt kategorisinde müsabakalara katılan Guillaume Junior Atangana'da derece alarak oyunlara damga vurmuşlardır (Paralympic.org, 2024).

Oyunlara Çin'in damga vurması ve 94'ü Altın toplamda 221 madalya alması 6.organizasyon birincilik başarısını sürdürmesi dikkat çekici bir olay olarak karşımıza çıkmaktadır. Büyük Britanya ise 49 altın toplamda 124 madalya ile oyunlar tarihinde 10.defa ikinciliği kazanmıştır. Amerika ise 105 madalya ile 3.sırada yer almıştır. Ev sahibi ülke olan Fransa ise 19 altın toplamda 75 madalya ile sekizinci yer almıştır. Oyunlar için 2.8 milyon bilet satışa sunulmuş olup 2.5 milyonu ise satılmıştır. Oyunlar tarihine geçen bir satış rekoru kırılmıştır. Ayrıca birkaç spor dalında da bilet rekorları kırılmıştır.

Türkiye açısından oyunlara bakılacak olursak oyunlar tarihinin en büyük katılımını sağlamıştır. 15 spor dalında 94 sporcuyla katılım sağlamış olacaktır. Oyunlarda 6'sı altın, 10'u gümüş, 12'si bronz olmak üzere toplamda 28 madalya alarak bu zamana kadar geçen en büyük sıralamayı kazanmışlardır. Bir önceki organizasyonda alınan derecelere bakılarak bu durumun tesadüf olmadığı görülecektir.

Türkiye'nin madalya derecelerine bakılacak olursa;

Atıcılık spor dalında erkeklerde Murat Oğuz 10 mt havalı tabanca P1 SH1 12 olarak oyunları tamamlamayı başladı. Bir önceki oyunlarda oyunları 6.lığını kazanan Muharrem Korhan Yamaç oyunları 17.olarak tamamlamıştır. Kadın sporcularda ise Aysel Özgan bir önceki organizasyonda oyunları 8.sırada tamamlamış olmasına rağmen bu oyunlarda tarihi bir başarı göstererek gümüş madalya kazanarak oyunlar tarihine geçmiştir. Bir önceki oyunların 2.si olan Kadınlar 10 mt havalı tabanca P2 SH1 kategorisinde oyunları 4.olarak tamamlamıştır. Karma takımlarda ise en iyi başarı Ayşegül Pehlivanlar oyunları 6.lığını kazanmıştır.

Atletizm spor dalında Serkan Yıldırım erkekler 100 m T12 kategorisinde madalya almasına rağmen Paris Paralimpik Oyunlar organizasyonu tarafından diskalifiye edilerek madalyası elinden alınmıştır. Bir önceki Tokyo Paralimpik oyunlarda 5.olan Erkekler 400 m T12 kategorisinde elemelerde en iyi derecesini yapmasına rağmen final müsabakalarında benzer başarıyı gösteremeyerek 50.68'lik derecesiyle 4.olarak tamamlamıştır. Oyunlara ilk defa katılım sağlayan erkekler 1500 mt T13 kategorisinde oyunları 8.olarak tamamlamıştır. Benzer şekilde 5000 mt T13 kategorisinde ise 7.olarak bir sonraki organizasyona çok büyük umut vadetmiştir. Kadınlar 400 mt

T53 kategorisinde elemelerde 54.96'lık derecesiyle Aysel Önder ilk defa katıldığı organizasyonda 2.lık olarak oyunlara damga vurmuştur. Bir önceki organizasyonda oyunlar 5, 6 ve 6.olarak tamamlayan para atlet sporcusu Hamide Kurt Kadınlar 100m T53 kategorisinde 55.23'lük derecesiyle 6., 400 mt T53 kategorisinde 56.90'lık derecesiyle 5., 800 mt T53 kategorisinde ise 1.51.70'lik derecesiyle 4.olarak oyunları başarıyla tamamlamıştır. Oyunları Türkiye açısından bir başka değer noktası ise Abdullah Ilgaz Erkekler yüksek atlama T47 kategorisinde 1.98'lik derecesiyle oyunları 4.olarak tamamlamıştır. Muhammet Atıcı ise Erkekler gülle atma F20 kategorisinde 16.09'luk derecesiyle 5.olarak oyunları tamamlamıştır. Ayrıca Türkiye adına yarışmaya katılan Muhammet Khalvandi ise Erkekler Cirit atma F57 kategorisinde 49.972'lik derecesiyle oyunlarda 2.olarak gümüş madalyayı kazanmış ve sonraki oyunlara büyük umut olmuştur.

Atletizm kadınlar kategorisinde ise ülke tarihine bir başka olumlu nokta olan madalyalar ve sıralamalar kazanılmıştır. Fatma Damla Altın bir önceki oyunları 7.olarak tamamlamasına rağmen kadınlar uzun atlama T20 kategorisinde kendisinin en iyi derecesi olan 5.73'lük atlayışla 3.olarak bronz madalya kazanmıştır. Bir önceki oyunları 4.olarak tamamlayan Esra Bayrak T20 kategorisinde tekrar oyunları 4.olarak tamamlayarak tarihi bir başarı daha elde etmiştir. Oyunlara ülke adına ilk defa katılan Ebrar Keskin Kadınlar Gülle Atma F20 kategorisinde 5.olarak tamamlamıştır. Kadınlar Disk Atma F11 kategorisinde bir önceki organizasyonda 6.olarak tamamlayan Büşra Nur Tırtıklı oyunları 8.olarak tamamlamıştır. Kadınlar Gülle Atma F40 kategorisinde Rabia Cirit ise 9.olarak tamamlayarak bir sonraki oyunlara büyük umut taşımıştır. Ayrıca oyunlara ilk defa katılım sağlayan Reyhan Taşdelen kadınlar uzun atlama T20 kategorisinde kişisel en iyi derecesini yaparak 12.olmuş, Eda Yıldırım ise Kadınlar Gülle Atma F20 kategorisinde 13.olarak oyunu tamamlamıştır.

Badminton spor dalında ise Emine Seçkin tek kadınlar WH2 kategorisinde Çinli rakibine yenilerek oyunları 7.sırada tamamlamış ve gelecekte bu spor dalında madalya umutlarının başında gelmiştir. Çünkü ikinci katıldığı bir organizasyonda ilk olarak 4.olması kariyer başarısını tekrarladığını göstermiştir. Diğer bir sporcu olan Halime Yıldız ise Ukrayna'lı rakibine son sayılarda oyunu vererek Paralimpik oyunlar 5.liği kazanmış olması kariyer derecesine ulaştığının ifadesidir.

Goalball spor dalında ise Türkiye kadınlar kategorisinde takım 1.liği elde etmiş üst üste ikinci defa aynı başarıyı göstermiş tek takım olma özelliği taşımıştır. Fatma Güler, Sevtap Altunoluk, Reyhan Yılmaz, Berfin Altan, Sevda Altunoluk ve Şeydanur Kaplan'dan oluşan takımın antrenörlüğünü

Gültekin Karasu yapmıştır. Aynı zamanda takım iskeleti bozulmadan bir sonraki olimpiyat oyunlarında da tekrarlanacak bir başarının da habercisi olmuştur.

Görme Engelliler Futbol spor dalında ise grup 4.cüsü olan Türkiye Futbol takımı organizasyona Japonya takımına 2-0 yenilerek organizasyonu 7.olarak bitirmiştir. Bir önceki organizasyona katılamayan bir takımın organizasyonda başarı sınırlarını zorlaması da bir sonraki oyunlarda ülkenin madalya sayısının da artmasına neden olacağı öngörülmektedir. Çünkü olimpiyat kotasını İtalya'da düzenlenen Avrupa Şampiyonasından alınan 1.likle gelmesi oyunlarda daha başarılı sonuçlar alınacağına göstergesi olmuştur.

Judo Spor dalında ise erkekler kategorisinde İbrahim Bölükbaşı'nın J2 kategorisinde 90 kg'da aldığı olimpiyat şampiyonluğu Türkiye adına bir ilkin gerçekleşmişine neden olmuştur. Ayrıca Onur Taştan'ın J1 kategorisinde + 90 kg'da repesaj müsabakaları sonunda yenilmesiyle oyunları 5.olarak bitirmesi de gelecekte bu spor dalında madalya ile kürsüye çıkılacağına göstergeleri arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra aynı kategoride 90 kg'da Yasin Çimciler'in de oyunları 5.olarak bitirmesi yukarıda bahsedilen başarının gelecekte oluşacak olmasının beklentileri arasında yer almıştır. Dahası ilk defa katıldıkları organizasyonda J1 kategorisi 73 kg'da Gökçe Yavuz'un ve J2 kategorisi 73 Kg'da Recep Çiftçi'ninde oyunları 9.sırada tamamlamaları bir sonra oyunlarda Türkiye'nin madalya sayısının artacağına anlamına gelmektedir.

Yine Judo Bayanlar kategorisinde üç farklı sıklette bronz madalyanın gelmesi ve katılım sağlayan diğer iki sporcunun da oyunlar 5.olarak tamamlamaları dolayısıyla Türkiye'nin madalya sayısının da artacağı anlamına gelmektedir. Ecem Taşkın J1 kategorisi 48 kg'da çıktığı bütün maçları sırasıyla 10-0, 0-1, 10-0 gibi net sonuçlarla kazanması oyunlarda şampiyonluğun küçük nüanslarla kaçırıldığını göstermiştir. Nazan Akın Güneş ise J1 70 kg kategorisinde bütün maçlarını teknik üstünlükle kazanmış olması da başarının en belirgin özellikleri arasında yer almıştır. Ayrıca Döndü Yeşilyurt ise Kazakistan'lı rakibini 10-01 yenerek oyunları 5.olarak tamamlamıştır.

Kürek spor dalında ise Nurşen Şen ve Yiğit Doğukan Bozkurt'tan oluşan takım müsabakalarında PR2 Karma Çiftler kategorisinde elemelerde yapmış oldukları 9.50.70'lik dereceyle finale kalmış ve ardından 10.01.19'lik derecesiyle oyunları 9.olarak tamamlamış ve gelecekte madalya beklentisi içerisinde olunan sporcular arasında yer almıştır.

Masa Tenisi spor dalında ise bir önceki oyunların olimpiyat şampiyonu unvanıyla katılım sağlayan Abdullah Öztürk son 16 turunda Nijerya'lı sporcuya yenilerek oyunları 9.olarak tamamlamıştır. Erkekler C4 kategorisinde bir önceki oyunların bronz madalyalı sporcusu Nesim Turan ise çeyrek finalde Koreli sporcuya yenilerek oyunları 5.olarak tamamlamıştır. Oyunları bir diğer bronz madalyalı sporcusu olan Ali Öztürk ise Norveç'li sporcuya yenilerek tekrar oyunları 3.olarak tamamlamıştır. 2024 Paris Paralimpik oyunlarında madalya alamayan Abdullah Öztürk ve Nesim Turan'dan oluşan Çift Erkekler MD8 kategorisinde yarı finalde Almanya'ya yenilerek oyunları bronz madalya ile tamamlamıştır.

Masa Tenisi spor dalında kadınlar kategorisinde bir önceki oyunları bronz madalyalı sporcusu Kübra Korkut Tek Kadınlar C7 kategorisinde finalde Hollanda'lı sporcuya 3-2 yenilerek oyunları gümüş madalya ile tamamlamıştır. Ebru Acer ise C11 kategorisinde Japon sporcuya 3-2 yenilerek oyunları bronz madalya ile tamamlamıştır. Merve Demir ve Neslihan Kavas'tan oluşan Çift Kadınlar WD20 kategorisinde ise oyunları 5.olarak tamamlamış ve gelecekte madalya beklentileri arasında yer almıştır. Yine Merve Demir'in son 16 turunda Tek Kadınlar C11 kategorisinde 9.olması ve Hatice Duman'ın da Tek Kadınlar C3 kategorisinde son 16 turunda yenilerek oyunları 9.olarak bitirmesi de gelecekte başarının geleceği anlamı taşımaktadır. Ayrıca Abdullah Öztürk ve Hatice Duman'dan oluşan MD8 Karma Çiftler kategorisinde de çeyrek finalde Slovakya'ya yenilerek oyunları 9.sırada bitirmeleri de başarılı sonuçlar arasında yer almıştır (wikipedia, 2024).

Okçuluk spor dalında daha önceki organizasyonlar gibi kürsüde yer almak mümkün olmasa da Bahattin Hekimoğlu İtalyan sporcuya son 16 turunda yenilerek oyunlar 5.olmuştur. Yine Sadık Savaş'ında oyunları Çeyrek finalde oyunları 5.olarak tamamlamıştır. Yiğit Caner Aydın ise 32 turunda oyunları tamamlayarak organizasyonu 9.olarak tamamlamıştır. Yavuz Papağan ise son 16 turunda Kore'li sporcuya 6-2 yenilerek oyunları 9.olarak tamamlamıştır.

2024 Paralimpik Oyunlarının en çok katkı kattığı spor dallarından biri de kadınlar okçuluk spor dalında yaşanmıştır. Bir önceki oyunlarda 3.olarak tamamlayan Öznur Cüre oyunları 689 puanla kariyer rekoru kırarak kürsünün en başında yer almıştır. Nil Mısır kadınlar makaralı W1 kategorisinde 9.olarak oyunları tamamlamıştır. Merve Nur Eroğlu ise kadınlar bireysel karışık müsabakalarında oyunları 8.sırada tamamlamıştır. Sadık Savaş ve Merve Nur Eroğlu'ndan oluşan Karma Makaralı Yay Takım Açık kategorisinde finalde İtalya'ya 6-2 yenilerek oyunları 2.olarak tamamlamıştır. Bir önceki organizasyonu olimpiyat 3.lüğü ile tamamlayan Bahattin Hekimoğlu ile Nil

Mısır'dan oluşan Karma Takım W1 kategorisinde ise küçük farklarla (134-132) kaybederek oyunları 5.sırada tamamlamışlardır.

Paratriatlon spor dalında ise tarihinde ilk defa Erkekler PTS5 kategorisinde katılım sağlayan Uğurcan Özer tarihi bir başarı elde etmiş kariyer rekoruyla oyunları 6.sırada tamamlamıştır.

Halter spor dalında ise dünyada ki en farklı ve garip durumlardan biri yaşanmıştır. Türkiye olarak müsabakalarda kota alınamamış ancak dünya sıralaması nedeniyle 3 kadın 2 erkek sporcu kotası ile oyunlara katılmaya hak kazanmıştır. Ancak bu durumdan dolayı oyunlarda kötü alınacak gibi beklenilse de katılan bütün sporcular oyunlara damga vurarak kürsüde yer almışlardır. Sporcularda Abdullah Kayapınar Erkekler 49 kg kategorisinde 180 kg kaldırarak oyunları 2.sırada bitirmiştir. Yine Bir önceki oyunlarda 3.olarak organizasyonu tamamlayan bronz madalyalı sporcu Besra Duman Kadınlar 55 kg'da 113 kg ile 3 olarak tekrar kürsü başarısı göstermiştir. Bir önceki organizasyonu tamamlayamayan olimpiyat madalyalı bir diğer spor Nazmiye Muratlı ise Kadınlar 45 kg'da 108 kg kaldırarak oyunlarda bir başka madalyayla kürsüde yer almaya hak kazanmıştır. Yine bir önceki organizasyonda kaldırışları başarısız olan Sibel Çam Kadınlar 73 kg' 120 kg kaldırarak oyunları 3.sırada tamamlamış ve oyunlar tarihinde çok değerli bir yer gelmişlerdir. Ayrıca Uğur Yumuk ise Erkekler 72 kg'da 180 kg'lık kaldırışıyla paralimpik oyunları 7.sırada tamamlayarak bir sonraki organizasyon için ülke adına büyük bir kazanım olmuştur.

Tekvando spor dalında ise oyunlara katılan sporcular dünya sıralamasından yer aldıkları ilk 6 basamak dolayısıyla oyunlardan kota almışlardır. Türkiye, tarihinde ilk defa 8 sporcuyla temsil edilmiş biri altın üçü gümüş ve birde bronz olmak üzere 5 madalya ile tarihe geçmişlerdir. Gamze Gürdal 57 kg kadınlar kategorisinde finalde Çin'li sporcuya yenilerek oyunları ikincilikle gümüş madalya ile tamamlamıştır. Meryem Betül Çavdar ise 52 kg'da Meksikalı sporcuyu 6-3 yenerek oyunları bronz madalya ile tamamlamıştır. Nurcihan Ekinci 47 kg'da ropesaj müsabakasında mülteci sporcu Khudadadi'ye yenilerek oyunları 7.olarak tamamlamıştır. Seçil Er ise 65 kg'da Yunan sporcuya 23-2 tarihi bir yenilgiyle 7.olarak organizasyonu tamamlamıştır.

Tekerlekli Sandalye spor dalında ise tarihinde ilk defa olimpiyat oyunlarına katılım sağlayan Hakan Akkaya Erkekler Epe A kategorisinde İtalyan rakibini zorlu bir müsabakan 15-13 galip gelerek hem Türkiye'nin hem de kendisinin kariyer rekorunu kırarak oyunlardan bronz madalya kazanmıştır. Ayrıca Hakan Akkaya Erkekler Flöre A kategorisinde olimpiyat 6.lığını kazanarak gelecekte bu branşta kürsünün de yer alacağını göstermiştir.

Tekerlekli Sandalye Tenisi spor dalında ise tarihi bir başarı olarak Ahmet Kaplan ilk defa katıldığı organizasyonda Paralimpik Oyunlar 4.lüğü sporcunun hem kendi başarısı hem de federasyon olarak Tenis federasyonuna bağlanmasıyla kazanılmış bir başarı olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca diğer sporcu Uğur Altınel ise son 16 turuna kadar başarılı bir şekilde gelmesiyle oyunları dokuzuncu olarak tamamlamıştır. Ayrıca Ahmet Kaplan ile Uğur Altınel'den oluşan Tekerlekli Sandalye Çift Erkekler kategorisinde çeyrek finalde Brezilyalı sporculara yenilerek Paralimpik Oyunlar 5.lüğü olarak tarihe geçmiştir.

Yüzme spor dalında erkekler Umut Ünlü 4 farklı kategoride müsabakalara katılım sağlamış ve hem 50 m Serbest S3 kategorisinde hem de 200 m Serbest SM3 kategorisinde olimpiyat kürsüsünün zirvesine çıkmış ve tarihi bir başarı elde etmiştir. Ayrıca 50 m Sırtüstü S3 olimpiyat 7.lüğü ve 200 m Bireysel Karışık SM3 kategorisinde ise olimpiyat 6.lüğü kazanarak oyunlar tarihine geçmiştir. Bunun yanı sıra 4 farklı kategoride yarışmalara katılan diğer sporcu Turgut Aslan Yaraman 100 m Serbest S8 kategorisinde 1:07.72'lik derecesiyle Olimpiyat 4.lüğü kazanmıştır.

Yüzme spor dalında ise bir önceki olimpiyat oyunlarının madalyalı sporcusu Sevilay Öztürk aynı başarıyı tekrar elde ederek 50 m Kelebek S5 kategorisinde 43:70'lik derecesiyle Olimpiyat üçüncülüğü ile 50 m Sırtüstü S5 kategorisinde oyunlar 7.lüğü ile tamamlamıştır. Bir önceki olimpiyatların dördüncülüğünü elinde bulduran Sümeyye Boyacı 50 m Sırtüstü S5 kategorisinde aynı başarıyı tekrar ederek oyunları 4.lükle tamamlamıştır. Diğer bir başarısı ise 50 m Kelebek S5 kategorisinde 49.67'lik derecesiyle 7.likle tamamlamıştır. Elif İldem ise 2 farklı kategoride katıldığı organizasyonda hem 50 m Sırtüstü S2 hem de 100 m Sırtüstü S2 kategorisinde oyunları 9.olarak tamamlamıştır.

Tablo: Türkiye'nin Paralimpik Oyunlar Tablosundaki Yeri

Oyunlar	Katılım Sayısı	Altın	Gümüş	Bronz	Toplam	Ülke Sıralaması	Yüzdelik Dilimi
1992 Barcelona	1	-	-	-			-
2000 Sidney	1	-	-	-		-	-
2004 Atina	8	1	-	1	2	53	0,16
2008 Pekin	16	1	0	1	2	50	0,32
2012 Londra	69	1	5	4	10	43	6,9
2016 Rio de Janeiro	81	3	1	5	9	34	7,29
2020 Tokyo	87	2	4	9	15	42	13,05
2024 Paris	94	6	10	12	28	23	26,32

Yukarıdaki tablo incelendiği zaman Türkiye Paralimpik Olimpiyat Oyunlarına katıldığı 1992 yılından bu zamana kadar başarı grafiği sürekli artış göstermiştir. İlk katılım sağladığı organizasyon olan Barcelona Paralimpik oyunlarında tek sporcuyla temsil edilmesine rağmen herhangi bir madalya alamamıştır. İkinci organizasyonda ise 1 sporcuyla tekrar katılım sağlanmasına rağmen bu organizasyondan da madalya alınamamıştır. Ancak 2004 yılında Atina'da düzenlenen organizasyona 8 sporcuyla katılım sağlamış ve organizasyonu 1 altın ve 1 bronz madalya ile toplam 2 madalya ile tamamlamıştır. 2008 yılında ise bir önceki organizasyona göre 2 katı katılım sağlanmış ancak yine 2 madalya ile tamamlamıştır. Bir sonraki organizasyon olan 2012 Londra oyunlarına 4 katı kadar fazlasıyla katılım sağlamıştır. Bu katılım sayısı madalya sayısına da yansımıştır. Oyunları 1 altın, 5 gümüş, 4 bronz toplamda 10 madalya ile tamamlamıştır. Ülke sıralaması da belirgin bir şekilde artışı 53.sıradan 43.sıraya kadar yükselmiştir. Yüzdeler oran 0,32 değerinden 6,9 değerine kadar yükselmesi de başarının bir diğer göstergesi olmuştur. 2016 Rio Paralimpik oyunlarına ise Türkiye tarihinin en geniş katılımıyla 81 sporcu ile temsil edilmiştir. Bu oyunlarda madalya sayısı azalmasına rağmen altın madalya sayısındaki artışa bağlı olarak 34.sıraya yükseliş göstermiştir. 2020 Tokyo Paralimpik oyunlarında ise 87 sporcuyla katılım sağlanmış 15 madalya sayısına ulaşılmıştır. Ancak altın madalya sayısında düşüşe bağlı olarak ülke sıralaması 42 olarak belirlenmiştir. 2024 Paris Paralimpik oyunlarına ise 94 sporcu kota almış ve ülke tarihinin en geniş katılımlı organizasyonu olmuştur. Ayrıca Türkiye, bu organizasyonda 6 altın, 10 gümüş ve 12'si bronz olmak üzere 28 madalya ile oyunları 23 basamakta tamamlamıştır. Yüzdeler dilime bakılacak olursa %26,32'lik bir değere sahip olması da katılan 3 sporcudan birinin madalya ile döndüğü görülmektedir. Bunun yanı sıra organizasyonda ilk 10'da yer alan sporcu sayısı da oyunların Türkiye açısından en verimli zamana ulaştığının bir göstergesidir. Özellikle olimpiyat oyunlarında alınan 4.lük ve 5.lik dereceleri de kazanılmış olsa idi katılan 2 sporcudan birinin madalya ile dönebileceği ihtimalini göstermiştir. Birde olimpiyat madalyası elinden alınan para atlet Serkan Yıldırım'ın madalyası sonuçlara dahil edilseydi ülke sıralaması 20'lere kadar düşebilecekti.

Tartışma ve Sonuç

Dünyada her dört yılda bir düzenlenen ve sporun zirvesinde yer alan müsabık yarışmacıların yer aldığı Olimpiyat oyunlarının hemen ardından engelliler için fırsat eşitliği anlamına gelen Paralimpik Olimpiyat Oyunları; din, dil, ırk ayrımı yapmadan başlangıçtan bu zamana kadar farklı spor dallarının yer aldığı mega organizasyonlar arasında yer almaktadır. Günümüzdeki modern olimpiyatların geçmişi Antik Yunan'a kadar ulaşan

köklü bir geçmişe sahiptir. Tarihinde birkaç defa kesintiye uğramış olsa da milattan önce 776 yılından bu zamana kadar insanların bir araya gelmesine vesile olan mega organizasyon olarak karşımıza çıkmıştır. Araştırmaya konu olan Paralimpik Oyunlar ise birbirinden farklı disiplinlerde ve kategorilerde engelli sporcuların katıldığı çok sporlu ve kategorili mega etkinliktir. Latince kökene bağlı olarak “Paralympic” kelimesi iki farklı “paralyzed” ve “olympic” kelimelerinin birleşmesinden meydana gelmiş bir organizasyon ismidir. Yaz ve Kış organizasyonu olarak ilgili tarihlerde yapılan olimpiyat oyunlarından sonraki ay içerisinde gerçekleştirilmektedir (Sevindik & Kıyıcı, 2021). Stoke Mandeville’de başlayan bir organizasyon zamanla engellilerin uluslararası etkileşime dayalı bir mega organizasyona dönüşmüştür. Fiziksel aktivite ve spor sadece engelsiz bireyler için değil aynı zamanda engelli bireylerin ya da savaş gazilerinin rehabilitasyon sürecinde de etkili olabileceğini ve engellilere karşı toplumsal farkındalığın oluşmasına büyük oranda yardımcı olmuştur. Her yıl güncellenen oyunlar ve katılımcıların sayılarında artış olması farklı engelli gruplarının da oyunlara dahil olmasına neden olmuştur.

1976 yılıyla birlikte ilk kış oyunları ve beraberinde yaz oyunları ile iki farklı kategoride olimpiyat oyunlarına ev sahipliğinin yapıldığı yerde yapılarak Olimpik Oyunlardan sonra en çok takip edilen mega organizasyonlar arasına girmiştir. 21. Yüzyıl teknolojisi ve insanlığın gelişimine bakılacak olursa engelli bireylerin toplumsal görünürlüğü ve sosyolojik rehabilitasyonları açısından Paralimpik Oyunlar etki gücü çok büyük orandadır. Paralimpik oyunlar engelli bireylerin de engelsiz bireyler gibi elit sporcu ve sınırları zorlayabilen sporcular olarak gözlenmesi ve bütün toplumlara ilham verebilecek etki değerine sahiptir.

Alan yazında engelli sporuyla ilgili çalışma yapan birçok araştırmacı görev yapmaktadır. Her bir çalışma farklı disiplinleri temsil etse de sportif iyi oluş birçok araştırmada yol gösterici bir durumu ifade etmektedir.

Sonuç olarak bu araştırmada Türkiye’nin paralimpik oyunlarına 1992 Barselona Paralimpik Oyunlarına başlama hikayesi ve son olarak 2024 Paris Paralimpik Oyunlarına kadar geçen sürede hangi sporcular hangi spor dallarında başarı gösterdiği incelenmiştir. Yapılan değerlendirmemize göre Türkiye’de Engelli sporu kavramı zamana bağlı olarak gelişim göstermiş ve benzer ülkelerden daha geç gelişim göstermiştir. Benzer bir gelişim Olimpik Spor Dallarında da görülmektedir. Ancak son Olimpiyat oyunlarında tarihinin en kötü derecelerini alırken paralimpik oyunlarda bunun aksine en tarihi başarılarından biri kazanılmıştır. 1960 yılında başlayan ve engelli bireylerin temsil gücünün en üst seviyede görüldüğü organizasyonda Türkiye; 8 altın, 10 gümüş, 20 bronz olmak üzere toplamda 58 madalya kazanmıştır. Zamanla dünya ülkeleri arasında başarı basamağını sürekli yükseltmiştir.

Kaynakça

- (2024). Wikipedia: https://tr.wikipedia.org/wiki/1960_Yaz_Paralimpik_Oyunlar%C4%B1 adresinden alındı
- (2024). Britannica: <https://www.britannica.com/biography/Wilma-Rudolph> adresinden alındı
- (2024). International Paralympics Committee-IPC: https://www.paralympic.org/tokyo-1964?gad_source=1&gclid=CjwKCAjw16-3BhBWE-iwApN6_kk0_Pk5gWUPtGNvoGhYxH0OV7tyFnttpkiQZOnt4Qx-LUFqU2x2H7HRoCk88QAvD_BwE adresinden alındı
- (2024). IPC: <https://db.ipc-services.org/hira/paralympics/medal-standings/code/PG1964> adresinden alındı
- (2024). wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/1996_Summer_Paralympics adresinden alındı
- (2024). paralympic.org: https://www.paralympic.org/athens-2004?gad_source=1&gclid=CjwKCAjw0t63BhAUEiwA5xP54cgN37XKM1liDkZN-ZBRf6Ihlyuxk0o_C5mzBd1m04ANu9dBF31qAhoCtqgQAvD_BwE adresinden alındı
- (2024). Türkiye Milli Paralimpik Komitesi: <https://www.tmpk.org.tr/musabakalar/2008-pekinyaz-paralimpik-oyunlari/> adresinden alındı
- (2024). Türkiye Milli Paralimpik Komitesi: <https://www.tmpk.org.tr/musabakalar/2016-rio-yaz-paralimpik-oyunlari/> adresinden alındı
- (2024). Tübitak: <https://e-dergi.tubitak.gov.tr/edergi/yazi.pdf?dergiKodu=4&cilt=41&sayi=618&sayfa=66&yaziid=26386> adresinden alındı
- (2024). Paralympic.org: <https://www.paralympic.org/paris-2024/news/refugee-paralympic-team-leaves-historic-medals-and-legacy> adresinden alındı
- (2024). wikipedia: https://tr.wikipedia.org/wiki/2024_Yaz_Paralimpik_Oyunlar%C4%B1%27nda_T%C3%BCrkiye adresinden alındı
- Alaeddinoğlu, V., & Kışalı, N. F. (2022). 19. Vahran-Cezayir Akdeniz Oyunları ve Türkiye'nin Sporda Başarısı Üzerine Bir Değerlendirme. M. Altunkök, & A. H. Sivrikaya içinde, *Sporda Araştırma ve Değerlendirmeler* (Cilt 978-625-430-434-7, s. 1-37). Ankara: Gece Kitablığı.
- Gold, J. R. (2007). Access for all: the rise of the Paralympic Games. *The Journal of The Royal Society for the Promotion of Health JRSHP*, 127(3), 133-141.
- Kalkavan, A., & Alaeddinoğlu, V. (2017). The research of winter Olympics: Example of Erzurum. *Journal of Current Research on Social Sciences*, 7(2), 271-286.
- Sevindik, B., & Kıyıcı, F. (2021). Kayak alp disiplini türkiye şampiyonası sonuçlarının bazı iller açısından incelenmesi (2005-2013 Yılları). *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(2).